

Borås Tidning Måndagen 13 maj 1957

Som flottare på Lygnern 81 årig Sätilabo berättar

Om arbetsförhållanden vid sjön Lygnern i äldre tider har 81-årige Johan Olsson i Hjorthulan, Sätila, åtskilligt att berätta. Flottningen över sjön medförde sina risker och fordom läste kvinnorna en bön, när deras män och söner var på sjön och flottade, berättas det.

När hr Olsson var ung var det fattiga förhållanden och ont om arbete för många. USA tog många ungdomar från dessa bygder under decennierna kring sekelskiftet. Även Olsson smittades av amerikafebern. Bekanta hade rest förut, och vid fyllda 22 år for han med en av Cunardlinjens ångare. Resan gick på den tiden över England och biljetten kostade 100 kronor. Det var en fin resa utan stormar. Redan tredje dagen efter ankomsten till USA fick O. arbete på en farm i Rodhe Island. Här stannade han kvar för en betalning av 1:25 daler om dagen. Detta var en skaplig förtjänst jämfört med den 50-öring om dagen man hade fått hemma i Sätila. Ett slag var Olsson med ett reparationsgång vid ett järnvägsbygge och betalningen här var en och en halv dollar pr dag. Ett slag arbetade Olsson med isupptagning på en sjö och sedan blev det åter järnvägsarbeten. I fem år stannade Olsson kvar i USA.

Det var inte bara glittret över Lygnern och den förövrigt vackra hemtrakten, som lockade tillbaka. Nej, främst var det nog en flicka därhemma, som han hade lovat komma tillbaka. Och så kom Johan Olsson att vid hemkomsten gifta sig och bli bosatt i Hjorthulan. Nog var det sämre betalt här än i USA. Att bryta sten och ekstubbar gav ju inte så mycket, och för att bättra på inkomsten tog han olika slags arbete i trakten. Vid denna tid flottades mängder av virke från Sätila till Fjärås och med detta

arbete kom Olsson att syssla mycket vid hemkomsten till Sätilla. Omkring 1910 fick man 2-3 kr om dagen för flottningsarbetet. En stor del av virket som flottades över sjön, kom från Hyssna men en hel del även från Björketorp och Bollebygd. Allt skulle över till Bräckan, ty i Nordhalland hade man ont om skog och därför var det stark efterfrågan på virke. Det var en vanlig syn på den tiden att se de långa timmerflottarna gå över sjön Lygnern.

15.000 kbf i en flotte

Timmerflottarna kunde ibland vara av anseelig storlek. Det förkom någon gång att de kunde innehålla bortåt 15.000 kubikfot virke. En timmerflotte byggdes upp på så vis att man först byggde en ram bestående av två långa timmer, som fästes samman med kortare stockar, vilka naglades fast i de långa. Inom denna ram byggdes sedan upp med omväxlande långlag och tvärlag. I första långlaget vändes roten bak och i nästa fram osv. Blev flotten för hög gjorde man ytterligare en ram bakom och kopplade sedan samman med järnkättingar.

År 1889 kom ångaren Isa till Lygnern och sedan blev denna båt mycket anlitad för bogsering av timmerflottarna. Emellertid gick även senare många flottor för egen kraft över sjön. Det blev nämligen billigare på detta sätt än att anlita båten för bogsering. Man byggde då upp ett väl stagat segel på flotten av långa stänger och bräder. Så fick man invänta förlig östlig vind. Styrningen skedde med åror. Bläste det upp en stark storm under färden, vilket ej sällan hände, måste man söka lä i någon vik som var skyddad. Blev det däremot mojnande vind, så måste man landdraga flotten med långa linor.

På fem timmar över sjön

(oläsligt)... förekom att flottarna gav sig av upp till Hyssna och ackorderade med skogsägarna om virkesflottningen. Då fick man lite pengar i förskott, och resten erhöles när flottningen var genomförd. "Själv var jag med om en flottning med segel, som gick på fem timmar. Vi gick ut från Sätilla klockan 9 på morgonen och var framme i Bräckan redan klockan 2 på middagen. Men då var det full storm och flotten var som en "leaharv" då vi kom fram". Han var aldrig med om några olyckstillbud vid flottningarna. Men blött kunde det bli ibland, då man skulle landdraga flotten.

Olyckstillbud har annars inte saknats på denna sjö. En gammal tradition i Fjärås berättar att kvinnorna i Sätilla brukade läsa en viss bön, när deras män och söner skulle ge sig av över sjön på en timmerflottning. Bönen skulle innehålla en bön om förskoning för olyckor vid vissa farliga uddar och ställen i sjön.

Följande kort är taget tidigare (20-talet) och publicerades i BT, men ingick inte i ovanstående artikel. Det visar Johan och sonen Anders.

